

Geriatrik Hastalarda Genel ve Bölgesel Anestezi; 16 Yıllık Geriatrik Hasta Analizi

Dr. Fuat GÜLDOĞUŞ, Dr. Emre ÜSTÜN, Dr. Zeynep ESENER,
Dr. Ayla TÜR, Dr. Binnur SARIHASAN, Dr. Selçuk BAYKALÖZ,
Dr. Haydar ŞAHİNOĞLU

O.M.Ü. Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ABD

✓ 1979-1994 yılları arasında Ondokuzmayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde opere edilen geriatrik hastaların özellikleri incelendi. Anestezi kayıtlarındaki bilgiler bir veri tabanı programı ile analiz edildi. 65 ve üzeri yaş grubu yaşlı kabul edilerek 4 grupta incelendi. 16 yıl süresince anestezi uygulanan 41.047 hastanın %7.7'si 65 ve üzeri yaşta idi. Yaşlı hastaların yıllara göre dağılımında giderek artış gözlemlendi. Bölgesel anestezi yaşlara göre artış göstererek 65-70 yaş arasında %22 iken, 80 yaş üzerinde %30'a ulaşmıştır. Bölgesel anestezi bölümler arasında en çok %57.2 oranı ile üroloji bölümünde saptandı. Yandaş sistemik hastalıklar %54.8, komplikasyonlar %22.4 oranında görüldü.

Anahtar Kelimeler: Geriatri, Genel Anestezi, Bölgesel Anestezi

✓ The characteristics of the geriatric patients who has undergone surgical operation procedure in the hospital of Ondokuz Mayıs University medical school between 1979 and 1994 were reviewed. The information obtained from the anesthetic records were analysed with a data base programme. The patients that were accepted as geriatric over 65 years old were analysed in four different groups. During 16 years period 7.7% of the 41047 patients were over 65 years old. An increase in the distribution of the geriatric patients with respect to years was observed. Regional anesthesia showed an increase with age, having been 22% between the ages of 65-70 and 30% over the age 80. The rate of regional anesthesia was found higher in urology among all departments with a 57.2%. Coexisting systemic diseases in the patients were recorded as 54.8%, while the complications as 22.4%.

Key words: Geriatri, General Anesthesia, Regional Anesthesia

Yaşlı insanların sayısının mutlak değer ve yüzde olarak hızla artması, geriatrik cerrahi ve anestezinin önemini artırmaktadır. Biz bu çalışmamızda Ondokuzmayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1979-1994 yılları arasındaki 16 yıllık dönemde operasyona alınan yaşlı hastaların demografik, cerrahi ve anesteziyolojik özelliklerini retrospektif olarak incelemeyi amaçladık.

MATERYAL ve METOD

Operasyona alınan hastaların anestezi kayıtlarındaki bilgiler bir veri tabanı programına (Epi info, versiyon 5) girildi. Bu program kullanılarak istenilen parametrelerin istatistiksel değerlendirilmesi yapıldı. 65 ve üzeri yaştaki hastalar yaşlı kabul

edildi ve 4 gruba ayrılarak (65-70, 71-75, 76-80, 80 üzeri) incelendi. Anestezi kayıtları preoperatif, intraoperatif ve postoperatif erken dönemleri kapsamaktaydı. Bu bilgiler yaş, cinsiyet gibi özellikleri, mevcut sistemik hastalıkları, anestezi ve cerrahi türünü, kardiovasküler ve pulmoner sistemlere ait komplikasyonları içermekteydi. Kardiovasküler komplikasyonların tanımlanmasında kriter olarak uzun süreli ve/veya şiddetli hipotansiyon (sistolik kan basıncının bazal değerlerinin %50'sinin altında 30 dakikadan fazla seyretmesi ve/veya bazal değerinden %70 ve daha fazla düşmesi) Solunum sistemi komplikasyonları olarak; şiddetli bronkolarengeal spazm, anoksi/hipoksi, gastrik içerik aspirasyonu,

pnömotoraks ve derlenme odasında ilave-
ten hipo ve hiperventilasyon alındı.

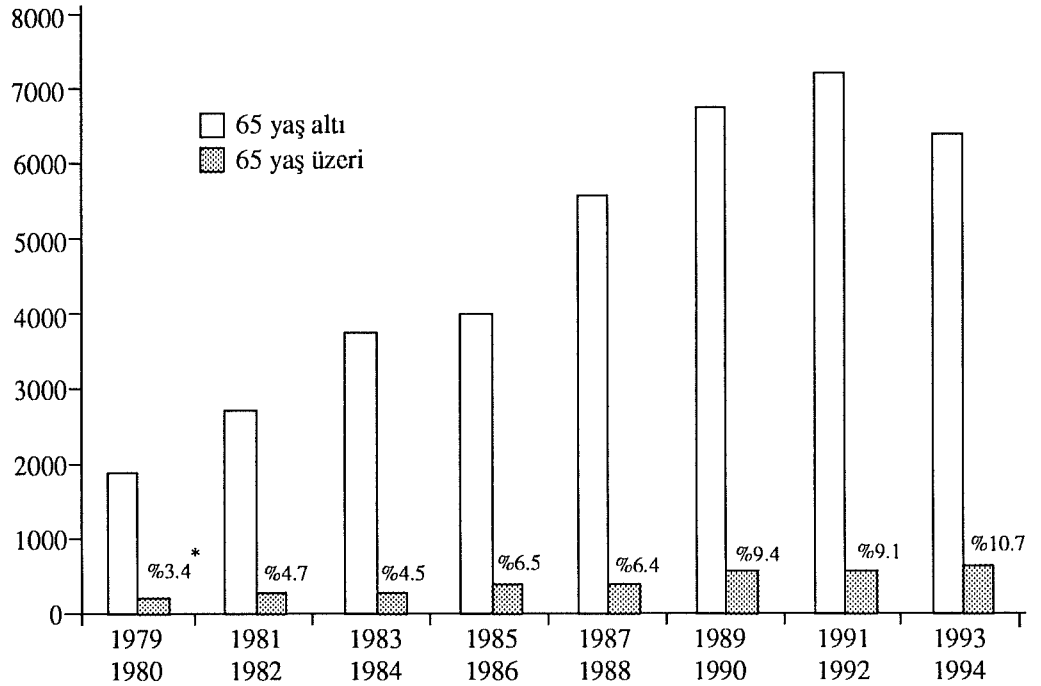
Bölgesel anestezi yöntemleri olarak spi-
nal, epidural ve RİVA değerlendirmeye alın-
dı.

BULGULAR

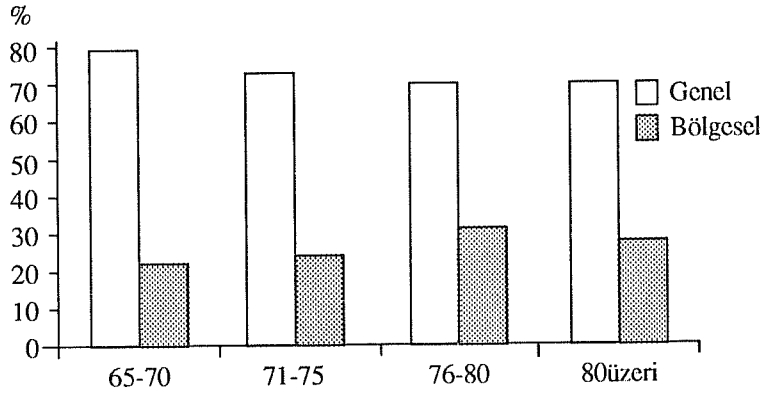
1979-94 yılları arasında toplam hasta sayısı 41.047 olup, 65 ve üzeri yaş grubu %7.7 oranında saptandı. Yıllara göre bu oran artarak, 1979-80 yıllarında %3.4 iken, 1993-94 yıllarında %10.7'ye ulaştığı gözlemlendi (Grafik 1). Yaşlı hastaların %53.3'ünün 65-70 yaş arasında olduğu ve ilerleyen yaşlarda bu oranın giderek azal-
arak 80 yaş üzerinde 10.4'e düştüğü gözlemlendi. Cinsiyet dağılımında %71 erkek ve %29 kadın oranı saptandı. Yaşlı hastalarda en sık uygulanan operasyonların başında %16.9 ile transüretral rezeksiyon gelmekte

ve sırasıyla %13.8 ile üst karın, %9 ile baş-
boyun ve %7.5 ile katarakt operasyonları-
nın izlenmekte olduğu gözlemlendi. Bölgesel anestezi 65 ve üzeri yaş grubu hastalarda %24.8 oranında idi. Yaşlara göre bölgesel anestezi incelendiğinde; 65-70 yaş arasında %22, 71-75 yaş arasında %25.2, 76-80 yaş arasında %31.5, 80 yaş üzerinde %30 olarak gözlemlendi. (Grafik 2).

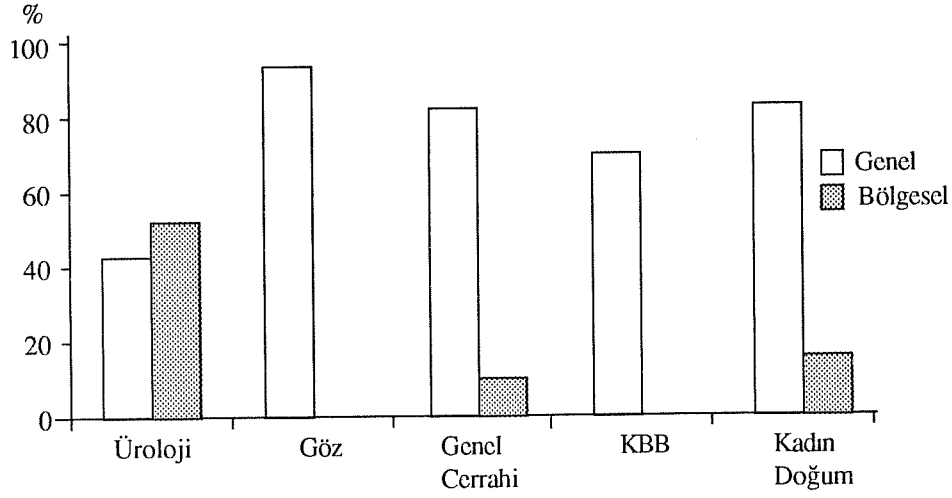
Cerrahi bölümler arasında bölgesel anestezi sıklığı %57.2 oranı ile üroloji bölümünde en yüksek idi. Bu oran tüm yaşlı hastalar gözönüne alındığında %18.7 olarak saptandı. Göz ve KBB bölümlerinde bölgesel anestezi oranı %0 iken, diğer bölümlerde de bölgesel anestezi oranları genel anesteziden düşük gözlemlendi (Grafik 3). Yandaş sistemik hastalıklar geriatrik hastaların %54.8'inde bir veya daha fazla saptandı. Bunların %64'ü kardiovasküler sis-

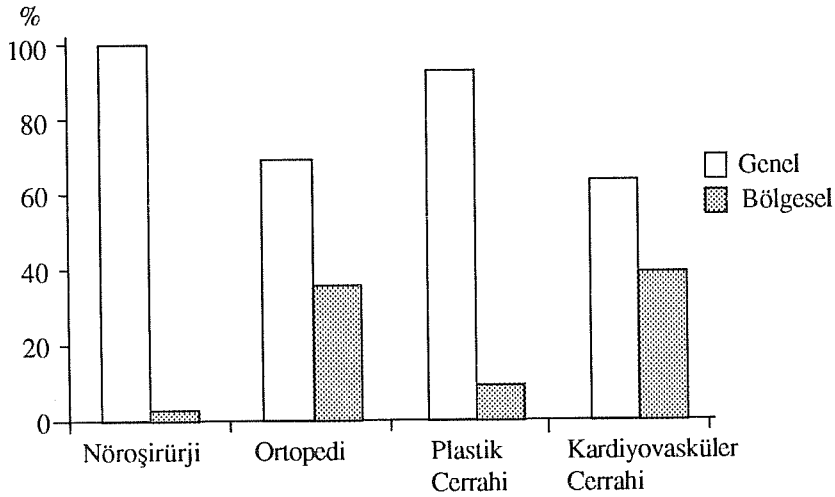
Grafik-1 : Hastaların yıllara göre dağılımı
(*65 ve üzeri yaş grubu hastaların ilgili yıllardaki toplam hastaya oranı)

Grafik-2 : 65 ve üzeri yaş grubu hastaların yaşlara göre genel ve bölgesel anestezi dağılımı

Grafik-3.a : 65 ve üzeri yaş grubu hastalarda anestezi tekniklerinin bölümlere göre dağılımı.

Grafik-3.b : 65 ve üzeri yaş grubu hastalarda anestezi tekniklerinin bölümlere göre dağılımı.

tem, %20.6'sı pulmoner sistem ve %15.4'ü diğer sistemlerle ilgili idi. Komplikasyon sıklığı geriatrik yaş grubunda %22.4 olarak saptandı. Bunun %90.6'sı kardiovasküler sisteme, %9.4'ü pulmoner sisteme ait komplikasyonlar idi.

TARTIŞMA

Geriatrik cerrahi ve anestezi, yaşlı nüfusun artışı ve dolayısı ile geriatrik hastalarda operasyon sayısının artması sonucu önem kazanmaktadır. 1980'de 65 ve üzeri yaştakilerin toplam nüfus içindeki oranı gelişmiş ülkelerde %11.4 iken, gelişmekte olan ülkelerde %3.9 olarak bildirilmektedir⁽¹⁾. Ülkemizde 1990 genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 65 ve üzerindeki grubun nüfusa oranı %4.3'dür⁽²⁾.

65 ve üzeri yaştaki hastaların toplam cerrahi hasta içindeki oranı, Fransa genelinde 1980'li yıllarda yapılan bir araştırmada %15.1 olarak bildirilmektedir⁽³⁾. Hastanemizde 1993-94 yıllarında bu değer %10.7 olarak saptandı.

Cinsiyet dağılımına ait veriler pek çok merkezde, opere edilen kadın sayısının yaşın ilerlemesi ile arttığı ve 90 yaş üzerinde kadın oranının yaklaşık dörtte üçe ulaştığını göstermektedir⁽³⁾. Bizim çalışmamızda 65 ve üzeri yaş grubunda kadın oranı %29 olarak saptandı.

Cerrahi girişimin tipi yaşlılarda değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde en sık uygulanan operasyonlar katarakt ekstraksiyonu, transüretral rezeksiyon, herniotomi, kolelistektomi ve kalça ameliyatlarıdır^(3,4). Hastanemizde ise transüretral girişimler (%16.9), üst karn(%13.8), baş-boyun(%9) ve katarakt (%7.5) operasyonları başta gelmektedir. Gelişmiş ülkelerde en sık uygulanan operasyon olarak belirtilen katarakt operasyonları bizde 4. sırada olmasının nedeni olgu sayısının az olmasından değil, bu

olguların büyük kısmının lokal anestezi altında gerçekleştirilmesi ve bunlarda anestezi kaydı tutulmamasından kaynaklandığı düşünüldü.

Bölgesel anestezi sıklığı literatürde⁽³⁾ 60 yaş ve üzerinde %15 verilmiştir. Bizim çalışmamızda 65 ve üzeri yaş grubunda bu oran %24.8 olarak bulundu ve bölgesel anestezi oranının yaşla arttığı gözlemlendi. Bölgesel anestezi uygulaması % 57.2 ile en fazla üroloji bölümünde olup, göz bölümünde lokal olguların anestezi kaydı olmadığından bu oran %0 olarak saptandı.

Epidemiyolojik çalışmaların çoğu operasyona alınan hastalarda sistemik hastalık sıklığının 60 yaş üzerinde giderek arttığını ve 90 yaşta platoya ulaştığını bildirmektedir^(4,5). Bizim çalışmamızda 65 ve üzeri yaş grubunda sistemik hastalığı olanlar %54.8 oranında idi. Literatürdeki çalışmaların çoğu bölgesel ve genel anesteziyi karşılaştırarak komplikasyon sıklığını incelemiş ancak birbirinden farklı sonuçlar bildirmişlerdir⁽⁶⁻¹⁰⁾. Biz, 65 ve üzeri yaş grubunda %22.4 oranında komplikasyon saptadık.

Sonuç olarak; hastanemizde her geçen yıl opere edilen yaşlı hasta sayısının arttığı ve buna paralel bölgesel anestezi oranının yükseldiği gözlemlendi. Geriyatrik hastalarda bölgesel anestezinin yeri ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi açısından daha kapsamlı araştırmaların gerektiği kanısına varıldı.

Geliş Tarihi: 29.03.1995

Yayına Kabul Tarihi: 02.10.1995

KAYNAKLAR

1. Erdal R. Halk Sağlığı yönünden yaşlılık. Hacettepe Üniversitesi Halk

- Sağlığı Anabilim Dalı yayınları. Ankara, 1989.
2. Devlet İstatistik Enstitüsü. İstatistiksel göstergeler. Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası. 1992.
 3. Otteni JC, Calon B, Pottecher T, Galani M, Turet L. Komplikationen der Anästhesie im höheren Lebensalter. *Anasth. Intensivmed.* 1985;26:297.
 4. Lauven PM, Krier C, Stoeckel H. Anästhesie und der geriatrische patient. *Anasth. Intensivther. Notfallmed.* 1989;24:75.
 5. Mayrhofer O, Schwarz S, Ulmer-Bata L. Anästhesie-probleme bei der orthopädischen Alterschirurgie. *Anasth. Intensivmed.* 1985;26:305.
 6. Beattle C, Christoferson R, Manolio T et al. Myocardial ischemia may be more common with regional than general anesthesia in high risk patients. *Anesthesiology.* 1986;65:A518.
 7. Davis FM, Laurenson VG. Spinal anesthesia or general anesthesia for emergency hip surgery in elderly patients. *Anaesth. Intens. Care*, 1981;9:352.
 8. Schaffer J, Mehrmann M, Heymann-Schramm S, Werry H, Piepenbrock S. Perioperatives Angsterleben und postoperatives Schmerzverhalten bei intraokularen Eingriffen in Allgemeina-nästhesie und Lokal Anaesthesia. *Anaesthesist.* 1988; 37:19.
 9. Tammisto T. Wahl geeigneter Mittel für Allgemeinanästhesien im höheren Lebensalter. *Anasth. Intensivmed.*, 1985; 26:302.
 10. Walther U, Rielbrock I. Anästhesie im alter am Beispiel der Ender-Nagelung *Anasth. Intensivmed.*, 1985; 26:308.

